

Pirkanmaan hyvinvointialue
PL 272, 33101 Tampere

Vastaus valtuustoaloitteeseen ” Pirkanmaan hyvinvointialue suosittelee kaikkia Pirkanmaan ala- ja yläkouluja ottamaan käyttöön Opetushallituksen uuden lain mukaisesti, joissa kehoitetaan rajoittamaan kännyköiden kuten älykännyköiden ja muiden päätelaiteiden käyttöä kouluaikana”

Keskustan aluevaltuustoryhmän on jättänyt 9.6.2025 valtuustoaloitteen koskien älylaitteiden käyttöä kouluissa. Valtuustoaloitteessa esitetään, että Pirkanmaan hyvinvointialueen tulee suositella kaikkia Pirkanmaan ala- ja yläkouluja ottamaan käyttöön Opetushallituksen uuden lain, jossa kehoitetaan rajoittamaan kännyköiden kuten älykännyköiden ja muiden päätelaiteiden käyttöä kouluaikana. Laki antaa myös mahdollisuuden ulottaa kännykkäkielto koko koulupäivän ajalle. Aloitteessa esitetään, että Pirkanmaan hyvinvointialue suosittelisi kännykkäkieltoa myös välitunneille ja ruokailuun. Aloitteessa todetaan älylaitteiden haittaavan lasten keskittymistä, aivojen kehitystä ja sosiaalista kasvua. Keskustan aluevaltuustoryhmä esittää myös, että puolen vuoden seurannalla voitaisiin listata kouluissa mahdollisesti esiin nousseita etuja ja haittoja tähän uuteen järjestelyyn liittyen.

Lisäksi aloitteessa esitetään, että Pirkanmaan hyvinvointialue voisi suositella kuntia hankkimaan ulos virikkeitä kuten palloja, koripallotelineitä ja muita välineitä. Mikäli välitunteja on pakko viettää sisällä, olisi kouluilla oltava tarjolla myös aktiviteetteja.

Pirkanmaan hyvinvointialueen opiskeluhuollon toimijat tekevät tiivistä yhteistyötä kuntien kanssa koulujen ja oppilaitosten yhteisöllisyyden vahvistamiseksi ja lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisäämiseksi. Yhteistyötä tehdään niin paikallisella tasolla koulujen ja oppilaitosten henkilöstön kesken kuin kunnallisella tasolla opiskeluhuollon ohjausryhmissä ja hyvinvointialueen laajuisesti alueellisessa opiskeluhuollon yhteistyöryhmässä. Kännyköiden käyttöä on rajoitettu joissain kunnissa ja kouluissa jo ennen ohjeistuksen voimaantuloa. Voimaantulon jälkeen koulut ovat päivittäneet järjestyssääntöjään ja ohjeistuksiaan kännykän käytön rajoitusten suhteen. Monissa kouluissa kännykän käyttöä on rajattu ohjeistuksen edellyttämää enemmänkin ja myös sanktiokäytänteitä on kehitetty kuluvan lukuvuoden aikana. Älylaitteiden liiallisen käytön haitallisista vaikutuksista on koulun ja hyvinvointialueen ammattilaisten kesken yhteisymmärrys ja yhteisessä keskustelussa pohditaan mahdollisuuksia kehittää esim. välituntitoimintaa siten, että vaikkapa liikunnalliset aktiviteetit houkuttelisivat lapsia ja nuoria kännykänkäyttöä

enemmän.

Täydellisen kännykkäkiellon ohella toimiva ratkaisu voi olla myös se, että lapsille ja nuorille tarjotaan riittävän houkuttelevia ja motivoivia toimintoja, jolloin ratkaisu syntyisi lapsessa ja nuorella itsessään ja silloin vaikutus voi yltää myös vapaa-aikaan, kun mahdolliset positiiviset seuraamukset älylaitteiden käytön vähentämisestä näkyvät myös lapsen ja nuoren muussa arjessa.

Koulut ja oppilaitokset ovat kehittäneet välituntitoimintaa ja erityisesti monissa uusissa kouluissa esimerkiksi koulujen piha-alueilla on hyvin monipuoliset aktiviteettimahdollisuudet. Lasten ja nuorten aktivoinnin edut tunnistetaan ja harrastus- ja liikuntamahdollisuuksia pyritään lisäämään, mutta toki myös kuntien taloudelliset tilanteet vaikuttavat siihen, millaisia ratkaisuja on mahdollista toteuttaa. Välineistön lisäksi keskeistä on toiminnallisuutta tukeva ilmapiiri, jota koulun ja hyvinvointialueen toimijat yhdessä pyrkivät kehittämään ja tukemaan.

Älylaitteiden käytön rajoitusten vaikutuksista koulun arkeen on tehty kyselytutkimuksia kouluissa ja oppilaitoksissa niin oppilaille kuin opettajillekin ja tulokset ovat pääsääntöisesti positiivisia.

Koulun toimintaan liittyvien lainsäädännöllisten uudistusten vaikutustenarviointi on koulutuksenjärjestäjien tehtävä, tuloksia tarkastellaan usein yhdessä hyvinvointialueen toimijoiden kanssa esimerkiksi opiskeluhuoltoryhmissä ja perhekeskusverkostoissa.

Vuoden 2026 alussa julkaistut THL:n uudet digitaalisten laitteiden vapaa-ajan käytön kansalliset suositukset 0-13 -vuotiaille ohjaavat myös niin neuvolan kuin opiskeluhuollon toimijoiden tekemää vanhemmille suunnattua psykoedukatiivista työtä. Kansallisten digisuositusten tavoitteena on edistää lasten hyvinvointia, turvallisuutta ja oppimista sekä ehkäistä digitaalisten laitteiden käytön haittoja ja altistumista haitallisille sisällöille. Suosituksilla tuetaan lasten tasapainoista elämää. Erityisesti pienten lasten osalta keskeinen rooli on koulun lisäksi vanhemmilla ja kodin säännöillä.

Hyvinvointialueen toimijat edistävät yhdessä koulutuksenjärjestäjien kanssa muun hyvinvointityön ohella myös älylaitteiden käytön vähentämistä ja joissain kouluissa onkin päädytty tiukempiin rajauksiin kuin Opetushallituksen ohjeistus edellyttäisi. Mahdollisia uusia rajauksia ja paikallisia ratkaisuja käydään yhdessä läpi ja arvioidaan niiden vaikutusta lasten ja nuorten hyvinvointiin niin paikallistasolla kuin laajemminkin. Hyvinvointialueen toimijoiden näkemykset älylaitteiden käytön rajaamisen hyödyistä ovat yhteneväisiä koulutuksenjärjestäjien kanssa. Aloitevastaus on hyväksytty sosiaali- ja terveystieteiden johtoryhmässä sekä hyvinvointialueen johtoryhmässä.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Lasten, nuorten ja perheiden palvelulinja

Opiskeluhoollon ja lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluiden vastuualue

Vastuualuejohtaja

Marja Nurmi-Vuorinen